

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

30 mei 2007

GEDACHTEWISSELING

**over de studie naar het taalgebruik en het omgaan met meertaligheid
in de Nederlandstalige sportclubs in de Vlaamse Rand**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door de heer Mark Demesmaeker**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Gerda Van Steenberge.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Wim Van Dijck, mevrouw Greet Van Linter, de heer Luk Van Nieuwenhuysen, mevrouw Gerda Van Steenberge;
mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Steven Vanackere, Luc Van den Brande, Eric Van Rompuy;
de heer Dirk De Cock, de dames Else De Wachter, Elke Roex;
de heer Sven Gatz, mevrouw Dominique Guns, de heer Francis Vermeiren.

Plaatsvervangers:

de heer Herman De Reuse, mevrouw An Michiels, de heren Erik Tack, Joris Van Hauthem;
mevrouw Cathy Berx, de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, Jan Laurys;
de heren Flor Koninckx, Marcel Logist, mevrouw Anissa Tamsamani;
mevrouw Patricia Ceysens, de heren Marc Cordeel, Herman Schueremans.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;
de heer Mark Demesmaeker;
de heer Christian Van Eyken.

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand hield op 10 mei 2007 een gedachtewisseling over de studie naar het taalgebruik en het omgaan met meertaligheid in de Nederlandstalige sportclubs in de Vlaamse Rand, met de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, professor Rudi Janssens (Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum, VUB), dr. Machteld Verhelst (coördinator onderzoek, Steunpunt GOK/Centrum voor Taal en Onderwijs, KULeuven), en mevrouw Sara Jonkers (onderzoeker Centrum voor Taal en Onderwijs, KULeuven).

1. Uiteenzetting door de heer Rudi Janssens, Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum, VUB

De heer Rudi Janssens: We hebben onderzoek gedaan naar de taalsituatie en het taalgebruik in de sportclubs in de Vlaamse Rand, naar de perceptie van meertaligheid in en door de sportclubs en naar mogelijke taalpromotie-initiatieven. Het onderzoek is uitgevoerd in de 19 randgemeenten plus Halle. De bedoeling was om in elke gemeente twee sportclubs te bevragen: de grootste club – meestal een voetbalclub – en de andere grootste club buiten de voetbalclubs. De drempel om zich bij een voetbalclub aan te sluiten is vrij laag. Bovendien rekruteren voetbalclubs heel breed. We hebben dat gedaan in samenspraak met de gemeentelijke sportverantwoordelijken. In de faciliteitengemeenten hebben we samengewerkt met vzw De Rand. We hebben de clubs bestudeerd en beleidsmensen bevestigd. De beleidsmensen hadden het over alle sportclubs in hun gemeente. De clubs hadden het over de eigen club. Bij clubs hoorden we vaak dat zij zich bezighouden met sport en geen taalbeleid voeren. Ze zijn immers bang dat ze leden kunnen verliezen als ze de nadruk te sterk op taal leggen.

We hebben op drie manieren gegevens verzameld. We hebben 163 interviews afgenomen: op provinciaal niveau of binnen vzw De Rand, op gemeentelijk niveau en op het niveau van de sportclub. Daarnaast hebben we geobserveerd in 39 sportclubs. We hebben geobserveerd tijdens trainingen, op het veld of in de kantine. We hebben ten slotte 326 enquêtes afgenomen. Deze enquêtes waren gericht op de jeugdwerking.

Een goede 70 percent van de leden spreekt Nederlands, 30 percent Frans. Het aantal andere talen is vrij beperkt. Meertaligheid betekent in principe Nederlands en Frans. In uitzonderlijke gevallen wordt ook Engels gebruikt.

De schriftelijke communicatie verloopt bijna uitsluitend in het Nederlands. We hebben de resultaten in vier categorieën verdeeld: Nederlands, Nederlands plus uitzonderingen, Nederlands plus andere en Frans. In de tweede categorie wordt slechts uitzonderlijk een andere taal gebruikt. In de derde categorie worden Nederlands en Frans door elkaar gebruikt.

Als we naar het taalgebruik tijdens de trainingen kijken, merken we dat de bestuursleden tijdens de trainingen voornamelijk Nederlands spreken. De trainers en leden gebruiken veel meer Nederlands in combinatie met een andere taal. De ouders van de leden spreken vooral een combinatie van Nederlands en Frans.

In het informele taalgebruik zakt het aandeel Nederlands onder de bestuursleden. Trainers spreken dan ook vaker Nederlands in combinatie met een andere taal. Onder de leden merken we een polarisatie tussen Nederlands en Nederlands in combinatie met een andere taal. Onder de ouders merken we vooral Nederlands in combinatie met een andere taal.

Hoe hoger in de clubhiërarchie, hoe groter het aandeel van het Nederlands. In de faciliteitengemeenten en het zuidwesten van de Rand worden meer andere talen gesproken. In voetbalclubs worden meer andere talen gebruikt. Vooral bij leden en ouders. In mindere mate onder trainers en bestuursleden.

Als we intensiteit en kwaliteit van het taalgebruik bestuderen, merken we dat het aandeel van communicatie tijdens trainingen en matches beperkt is. Tijdens de training is de communicatie eenrichtingsverkeer: de trainer geeft opdrachten die de spelers uitvoeren. Hoe jonger de leden, hoe meer communicatie tussen trainer en leden, en tussen de leden onderling. Hoe kleiner de groep, hoe gemakkelijker gecommuniceerd wordt. Bij een grote groep kan de trainer de teugels niet vieren.

Als we de kwaliteit van de communicatie bekijken, merken we weinig begripsproblemen. Men moet echter vaak overschakelen op meertalige communicatie. Afhankelijk van de groep, visualiseert de trainer de oefeningen of richt hij zich in een andere taal tot

een speler. De persoonlijkheid van de trainer speelt daarin ook een rol. Op dit punt is remediëring mogelijk.

Wat de taalkeuze betreft, verwachtten wij ons vooraf aan groepsvorming. Dat is niet zozeer het geval onder de leden, maar wel onder de ouders. In twee derde van de gevallen passen de anderstaligen zich aan de Nederlandstaligen aan. In een derde van de gevallen past de Nederlandstalige zich aan de anderstalige aan. Uit de enquêtes blijkt dat ruim de helft van jongeren die thuis Nederlands spreken, in de sportclub een andere taal moeten spreken. Van de jongeren die thuis geen Nederlands spreken, spreekt 84 percent Nederlands in de sportclub.

We hebben ook onderzocht in welke mate taalgebruik een aandachtspunt is in de sportclub. In de helft van de clubs antwoorden de bestuursleden dat het taalgebruik een aandachtspunt is. Dertig percent van de trainers zegt dat ook. Het is vooral een aandachtspunt in het zuidwesten, in de niet-faciliteitengemeenten en in de voetbalclubs. Op club- en beleidsniveau zegt 65 percent dat er geen concrete aanleiding is voor deze aandacht. Samenstelling van de groep of vestigingsplaats zorgen voor de aandacht. De aandacht is niet het gevolg van een of ander extra feit. Op clubniveau zegt 10 percent dat er aandacht aan besteed wordt vanwege klachten. Op beleidsniveau zegt bijna 20 percent dat. Meestal kan men geen duidelijke reden voor de aandacht aangeven.

We hebben ook gevraagd hoe beleid en clubs aandacht besteden aan taalgebruik. In 19 van de 20 gemeenten is er een reglement over taalgebruik in sportclubs. In een aantal gevallen zegt de schepen dat er een reglement is, terwijl de sportfunctionaris het tegenovergestelde beweert. De communicatie tussen de verschillende niveaus binnen de gemeente verloopt niet altijd optimaal.

De betekenis van het reglement is soms vaag. Er zijn drie soorten reglementen: men moet aan het reglement voldoen om erkend te worden door de sportraad, men moet aan het reglement voldoen om van de gemeentelijke infrastructuur gebruik te mogen maken of een combinatie van de twee. In de faciliteitengemeenten moet een percentage van de leden uit de gemeente zelf komen. Dat leidt automatisch tot tweetaligheid.

53 percent van de bestuursleden zegt dat hun club over een taalreglement beschikt. Bij de trainers is dat

28 percent. Er is een groot verschil. Als we nadere info vroegen, kregen we als antwoord dat het Nederlands de voertaal is of dat het Nederlandstalige karakter van de club wordt gerespecteerd. Het is vrij vaag. Opvallend is wel dat de aandacht in de clubs bepaald wordt door de mate waarin er aandacht voor is op gemeentelijk niveau.

2. Uiteenzetting door mevrouw Machteld Verhelst, coördinator onderzoek, Steunpunt GOK/Centrum voor Taal en Onderwijs, KULeuven

Mevrouw Machteld Verhelst: Hoe staat men in de Rand tegenover meertaligheid? Hoe voelt men meertaligheid aan en hoe schat men dat in? Uit de interviews blijkt dat een nipte meerderheid meertaligheid in de sportclubs als iets positief beschouwt. Bijna 30 percent vindt dat geen meerwaarde. Zo'n 20 percent denkt daar genuanceerd over.

Ook hier merken we verschillen. 35 percent van het clubbestuur vindt meertaligheid een meerwaarde. 65 percent van de trainers staat er positief tegenover. Het aantal mensen dat positief staat tegenover meertaligheid ligt ook hoger in voetbalclubs en faciliteitengemeenten. Clubs met meer dan 40 percent anderstaligen staan positiever tegenover meertaligheid. Hoe meer anderstaligen, hoe positiever tegenover het spreken van andere talen.

We hebben gevraagd naar de voordelen van meertaligheid. Goed scoort het feit dat meertaligheid ertoe leidt dat anderstaligen Nederlands leren. Evenveel ondervraagden vinden het goed dat Nederlandstaligen de kans krijgen hun Frans bij te spijkeren. Bijna 80 percent van de geïnterviewden vindt lid zijn van een meertalige voetbalclub een middel om hun talenkennis bij te spijkeren.

In de enquêtes voor ouders en leden hebben we een aantal stellingen naar voren geschoven. Gaat u akkoord met de stelling: "We zijn hier in Vlaanderen dus verwachten we dat men in de club Nederlands spreekt?". De tweede stelling was: "We leven in een meertalige omgeving en dus is het logisch dat in een sportclub meerdere talen gesproken worden.". De derde stelling was: "Ik vind het spreken van verschillende talen binnen de sportclub een goede manier om anderstaligen met het Nederlands in contact te brengen.". De vierde stelling was: "Wij vinden gewoon dat sportclubs zich helemaal niet met taalzaken moeten inlaten.".

Een kleine meerderheid gaat akkoord met de eerste stelling. Een derde is het daar niet mee eens. De meerderheid gaat akkoord met de tweede stelling. Opnieuw is een derde het er niet mee eens. Een overgrote meerderheid is het eens met de derde stelling. Ongeveer de helft van de ondervraagden vindt dat sportclubs zich niet mogen inlaten met de taalsituatie.

Vervolgens hebben we schepenen en sportfunctionarissen gevraagd te kijken naar de situatie in de eigen gemeente. Bestuursleden en trainers hebben we dezelfde vraag gesteld over hun club. De meerderheid vindt de taalsituatie niet problematisch. Er zijn wel verschillen tussen het beleid en de clubs. Op clubniveau vindt men de situatie niet problematisch. Op beleidsniveau denkt men genuanceerder. Slechts zeven percent vindt de situatie echt problematisch.

We hebben ouders en leden in de enquête gevraagd hoe ze de meertaligheid binnen hun club ervaren. Zestig percent vindt meertaligheid normaal of leerrijk. 17 percent vindt de situatie onbelangrijk. Een goede acht percent vindt meertaligheid vervelend.

In de enquêtes legden we ouders en leden vier stellingen voor: twee mogelijke nadelen en twee mogelijke voordelen. Bijna 42 percent is het niet eens met de stelling dat meertaligheid kliekjesvorming in de hand werkt. Bijna 37 percent stemt daar wel mee in. Een overgrote meerderheid is het niet eens met de stelling dat meertaligheid problemen geeft bij het beoefenen van de sport. Een goede 16 percent gaat daar wel mee akkoord.

Een kleine meerderheid staat positief ten aanzien van de stelling dat meertaligheid ook buiten het veld het contact met andere taalgroepen stimuleert. 22 percent is het daar niet mee eens. De helft is het eens met de stelling dat meertaligheid ervoor zorgt dat de taalgroepen minder negatief tegenover elkaar staan. 17 percent is het daar niet mee eens.

We hebben in de interviews gevraagd wat de rol van de andere talen zou moeten zijn. Er zijn grote verschillen tussen de faciliteitengemeenten en de niet-faciliteitengemeenten. In de niet-faciliteitengemeenten antwoordt 41 percent dat Frans spreken mag op voorwaarde dat Nederlands de voertaal blijft. In de niet-faciliteitengemeenten aanvaardt 30 percent het gebruik van andere talen uit functionele en pragmatische overwegingen. In de faciliteitengemeenten is dat 24 percent. Enkel in de niet-faciliteitengemeenten zijn mensen van oordeel dat andere talen geen enkele rol mogen spelen. Er waren nog twee mogelijke ant-

woorden: een rol die ondergeschikt is aan het Nederlands en beide talen krijgen een evenwaardige rol. In de faciliteitengemeenten is 41 percent het eens met dat laatste antwoord.

Dit onderzoek is gestart op vraag van vzw De Rand om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om het Nederlands te stimuleren. Wij hebben ook gevraagd hoe men naar de toekomst kijkt en welke mogelijkheden zij haalbaar achten. Hoe staan ze ten aanzien van taalpromotie? Is er ruimte voor? Is taalpromotie nodig? Hoe schatten ze de toekomstige taalsituatie binnen hun club in?

Bijna de helft denkt dat de taalsituatie de komende jaren niet sterk zal veranderen. De helft denkt dat de taalsituatie zal veranderen in het nadeel van het Nederlands. Een verandering zal betekenen dat het Nederlands achteruitgaat binnen de sportclubs.

We hebben gevraagd of in de toekomst gestreefd moet worden naar een eentalig Nederlandstalige situatie. Bijna 38 percent vindt dat. Bijna 62 percent gaat daar niet mee akkoord. In faciliteitengemeenten en in voetbalclubs vinden we minder voorstanders van deze stelling. Nagenoeg niemand – 98 percent – gaat akkoord met de vraag of andere talen verboden moeten worden in de sportclubs.

We hebben ouders en leden gevraagd of sportclubs een plaats zijn waar talen geleerd kunnen worden. Zestig percent vindt dat mooi meegenomen. Dertien percent vindt sportclubs ideaal om talen te leren. Elf percent vindt dat onbelangrijk, 16 percent minder belangrijk.

We hebben gevraagd wat het doel zou moeten zijn van toekomstige initiatieven. Men wil in de eerste plaats bewustmaking. Men moet zich bewust zijn van het feit dat de clubs een Nederlandstalig karakter hebben. In 31 percent van de gevallen verwacht men een mentaliteitswijziging, zowel in het voordeel als in het nadeel van het Nederlands. Weinig mensen vinden een verandering van de taalsituatie realistisch. Er zijn voorts nog een aantal eigen doelen. Sommige waren heel concreet, zoals taallessen organiseren.

3. Reactie van de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

Minister Frank Vandenbroucke: Sport is een moment waarop we mensen, die hun wil tot integratie tonen,

kunnen vatten. Ze worden lid van een club maar zijn zich niet altijd bewust van de taaldimensie ervan.

We moeten een actie koppelen aan dit interessante onderzoek. Vzw De Rand heeft sedert 25 april een halftijdse medewerker in dienst om dit beleid te volgen. Er zal gewerkt worden rond het bewustmaken van sportfunctionaris, club en bestuur, sportraad enzovoort. Een en ander moet van onderuit komen. We moeten overtuigen. Van zodra het klimaat goed is, moeten we werk maken van een traject van effectieve taalstimulerende acties.

We willen voorts een map maken met een sensibiliserende folder. De map zal voorbeelden van goede praktijken bevatten. Het Centrum voor Taal & Onderwijs (CTO) werkt aan een vormingspakket over taalstimulering in sportclubs. Dat pakket is zowel voor bestuurders als voor trainers. De map wordt in december 2007 opgeleverd. Er wordt een film gemaakt die toont hoe men het beste optreedt in concrete situaties.

Samen met het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) en de gemeentelijke besturen zullen we het nieuwe decreet op het lokale sportbeleid aangrijpen om te werken aan taalstimulering. In het kader van het decreet moet een sportbeleidsplan opgesteld worden. Het sportbeleidsplan en subsidiëeringsreglementen kunnen taalstimulering en positieve acties bevatten. Vzw De Rand heeft al contact opgenomen met ISB, dat mogelijkheden ziet om te werken aan taalsensibilisering in de Rand.

Verschillende gemeenten uit de Rand krijgen voor de opmaak van het sportbeleidsplan begeleiding van ISB en/of een daarvoor opgeleide coach. Vzw De Rand heeft op 7 mei de gegevens van deze personen ontvangen en zal zo snel mogelijk contact opnemen om de praktische mogelijkheden voor taalsensibilisering en opname ervan in het sportbeleidsplan te bespreken.

Er is voorts een wedstrijd aangekondigd. Clubs die een voortrekkersrol willen spelen, die creatieve ideeën hebben, kunnen steun krijgen. We willen drie projecten van maximum 10.000 euro per project selecteren. Er is een selectiecommissie samengesteld met een vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Vlaams-Brabant en het CTO. Voorts maken deel uit van deze commissie: een stafmedewerker Jeugd en Sport van de vzw De Rand en de algemene directeur van vzw De Rand als voorzitter. De brief

daarover is op 4 mei verstuurd. Ik heb dat samen met minister Anciaux gedaan. Het plan wordt uitgevoerd tussen 1 september 2007 en 31 augustus 2008. Het is een ad-hocinitiatief maar tegelijk een forse aanmoediging voor sportclubs. Tienduizend euro is niet niks. We hopen initiatieven te zien groeien, die andere clubs aanzetten om aan de slag te gaan.

Ik wil dat niet overroepen. We zijn van start gegaan. Ik ga ervan uit dat we een en ander in beweging kunnen zetten. Misschien kan ik over enige tijd met een evaluatie naar deze commissie komen.

4. Bespreking

De heer Wim Van Dijk: Ik stel ten eerste vast dat de aanwezigheid van anderstaligen – dus eigenlijk Franstaligen – in het onderzoeksgebied vrij algemeen is. Uit de interviews blijkt dat de communicatie nergens enkel in het Nederlands verloopt. Dat wordt genuanceerd in de observaties. Het probleem is vrij algemeen. Het valt ook op dat de clubbesturen vasthouden aan het Nederlandstalige karakter van hun club. Het probleem doet zich voor onder de trainers, leden en vooral onder de ouders. Het is frappant dat maar in twee derde van de gevallen de anderstaligen zich aanpassen aan het Nederlandstalige karakter. In een derde is dat omgekeerd. Dat is voor mij een oranje knipperlicht. Hoe zal het beleid ervoor zorgen dat dit cijfer daalt? De Vlaamse Rand rond Brussel maakt deel uit van Vlaanderen.

Ik begrijp dat elk onderzoek zich beperkt tot een aantal doelstellingen. In veel politieke vragen, onder meer van de heer Sven Gatz, kwam de verdringing aan bod. Leden en ouders beslissen geen lid te blijven van een sportclub in de Rand. Ze worden liever lid van een club enkele kilometers verder. Dat aspect is niet onderzocht. Doordat de vragen gesteld werden aan de mensen die lid zijn gebleven, krijgen we een ander beeld. Het zou interessant zijn om de ex-leden eens te ondervragen. Waarom zijn ze niet langer lid? Een onderzoek over het verdringingsproces zou interessant zijn voor het beleid.

In de conclusies bij het onderzoek staat meermaals dat de uitdagingen van de meertaligheid interessant zijn. Dat is wellicht zo vanuit wetenschappelijk oogpunt. Het politieke probleem is echter anders. Het politieke probleem is hoe we de verfransing in de clubs tegengaan. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat Franstalige leden en hun ouders zich aanpassen

aan het Nederlandstalige karakter van de club en de Rand zelf?

Er wordt een aantal vaak interessante oplossingen gesuggereerd. Het onderzoek geeft interessante suggesties om de clubs te steunen. De vraag is of we de clubs niet moeten responsabiliseren. Slechts een derde van de clubs schuift taalgebruik als aandachtspunt naar voren. Ik denk dat sportclubs gevoelig zijn voor financiële stimuli.

De ouders vormen het grootste probleem. Ouders vormen klikjes, leden niet. De beleidssuggesties uit de studie vind ik mager. De ouders een tweetalige woordenlijst bezorgen of de ouders meer bij de club betrekken, zijn goede voorstellen, maar ze in de praktijk uitwerken is moeilijker. In het onderwijs doet hetzelfde probleem zich voor. De ouders worden er meer onder druk gezet om het Nederlandstalige karakter van de school te respecteren. Ouders worden bijvoorbeeld verplicht Nederlands te spreken op de speelplaats. Clubs staan daar wantrouwig tegenover, maar de suggesties uit de studie zijn te mager.

In 19 van de 20 gemeenten zou er een reglement zijn. Er zouden ook nogal wat clubs zijn met een reglement. Alleen blijft men er nogal vaag over. Het beleid moet clubs en gemeenten stimuleren en steunen om werk te maken van reglementen. Een club met een reglement staat sterker tegenover de ouders.

Mevrouw Else De Wachter: Ik dank de onderzoekers voor de uiteenzetting. Ik heb samen met enkele andere commissieleden al meermaals gewezen op het belang van sportclubs in de Rand. Sport is heel ruim. We beginnen er jong aan en kunnen er heel lang mee doorgaan. Zo krijgen we een groot publiek. De drempel om te sporten is laag.

Voor elk onderzoek geldt dat we niets weten over de groep mensen die niet bevraagd werd. Wellicht kunnen we dat ooit eens in een ander onderzoek bekijken.

De minister heeft de geplande acties toegelicht. Er wordt een financiële stimulans in het vooruitzicht gesteld. Dat is belangrijk want iedereen weet hoe moeilijk clubs en verenigingen het hebben. Een financiële stimulans zal clubs aanzetten inspanningen te leveren. We moeten deze acties evalueren.

Uit de uiteenzetting van mevrouw Verhelst kan ik niet altijd afleiden wat precies aan wie gevraagd is. Meer dan 40 percent vindt meertaligheid positief. Betreft het hier het clubbestuur, de leden of het beleid?

Mevrouw Machteld Verhelst: We hebben schepenen, voorzitters van de sportraden, clubbestuursleden, sportfunctionarissen en trainers geïnterviewd. Als blijkt dat een groep significant afwijkt, geven we dat aan in het rapport.

Mevrouw Else De Wachter: In de studie wordt een onderscheid gemaakt tussen leden ouder dan 16, jonger dan 16 en hun ouders. Hun antwoorden verschillen soms wezenlijk. Dat is een belangrijk aandachtspunt en wijst op het belang van het onderwijs. De -16-jarigen zijn de toekomst van deze regio.

Mevrouw Elke Roex: Is het mogelijk een onderscheid te maken tussen het antwoord van Nederlandstaligen en anderstaligen? Antwoorden beide groepen gelijk op de vraag of meertaligheid meerwaarde oplevert?

Een Nederlandstalige zal een vraag over de meerwaarde van meertaligheid anders interpreteren dan een anderstalige. Een anderstalige interpreteert die vraag misschien als volgt: vindt u het interessant dat de trainer zich de moeite getroost om zich verstaanbaar te maken? Is er rekening gehouden met deze gevoeligheid?

De heer Mark Demesmaecker: Ik sluit me aan bij de vragen van mevrouw Roex.

In twee derde van de gevallen passen de anderstaligen zich aan het Nederlands aan, in een derde niet. Anderzijds spreekt 84 percent van de anderstaligen Nederlands in de sportclub. Dat is een bemoedigend cijfer. Het bewijst dat anderstaligen wel bereid zijn Nederlands te spreken. We kunnen daar zeker op bouwen.

De minister plant projectsubsidies van 10.000 euro. Verwacht hij initiatieven van de clubs of van de gemeentebesturen?

Minister Frank Vandenbroucke: De ideeën gaan uit van de clubs. Meerdere clubs kunnen samenwerken. We wensen dat de initiatieven gedragen worden door de gemeentebesturen. Dat staat expliciet in de brief.

De heer Mark Demesmaecker: Ik denk dat de gemeentebesturen inderdaad een belangrijke rol moeten spelen. In gemeenten waar het taalgebruik belangrijk is, besteden de sportclubs er aandacht aan.

De heer Sven Gatz: Ik heb niet zozeer vragen over de studie. Het is goed dat genuanceerd wordt gekeken

naar de taalsituatie van de sportclubs in de omgeving van Brussel.

In het onderzoek heeft men het over de Noordwest, Zuidwest en de Vlaams-Brabantse Ardennen. Dat is nieuw voor mij.

Mevrouw Sara Jonkers, onderzoekster Centrum voor Taal en Onderwijs, KULeuven: Het betreft de namen van sportregio's in de Rand.

De heer Sven Gatz: De studie, conclusies en beleidsbevindingen zijn goed. Ik heb mij gestoord aan de presentatie ervan in de media. CTO heeft recent nog onderzoeken uitgevoerd, zoals het inspectieverslag van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, waarvan men kan zeggen dat het glas halfleeg of halfvol is. De toon ervan was nogal negatief.

Dat had ook nu het geval kunnen zijn. De media-voorstelling van dit rapport vond ik overdreven positief. Ik behoor niet tot de zeven percent die vindt dat alles fout loopt. Voor mij is dit een onderzoek waarover we kunnen zeggen dat het glas zowel halfleeg als halfvol is.

Een aantal zaken uit het onderzoek maakt me wat ongerust. Er bestaat vooral ongerustheid over het gebruik van Frans door de jeugd in de sportclubs. De situatie is in de ene regio meer precair dan in de andere. Clubs beschouwen meertaligheid als een troef. Ik ben het volledig eens met de stelling dat sportclubs vooral aan sport willen doen. Tegelijk lees ik dat bepaalde leden zich uitgesloten voelen.

Er moeten twee zaken gebeuren. We moeten acties op het getouw zetten met de clubs zelf. Ik geloof sterk in de trainerscursussen. We merken sterk het kwaliteitsverlies in de communicatie tussen clubbestuur en trainer. Dat is niet zo verwonderlijk omdat men met vrijwilligers werkt. Trainerscursussen die in een algemene context passen en niet alleen op taal focussen zullen voor soelaas zorgen. Meertaligheid wordt nooit spontaan een aandachtspunt. Zonder afspraken eten talen elkaar op.

Daarnaast spelen de gemeenten een belangrijke rol. Gemeenten zijn geen champetters die zaken verbieden. Gemeenten moeten kort op de bal spelen. Ze moeten zorgen voor een visie en een hanteerbaar reglement voor taalaangelegenheden. Vzw De Rand moet met de gemeenten zoeken naar efficiënte reglementen en controle-instrumenten.

Ik wacht op de concrete inbreng van de clubs. Dit is uiteraard werk in uitvoering. We moeten een en ander

blijven volgen. Het is een goede zaak dat we voor het eerst zicht hebben op de situatie. Meten is weten.

Minister Frank Vandenbroucke: Dit onderzoek is een noodzakelijke stap. De volgende stap is actie. We moeten op een verstandige doch vastberaden manier streven naar acties op het terrein. Ik vind dat de onderzoekers het rapport op een genuanceerde manier hebben voorgesteld op de persconferentie, net zoals vandaag. In de pers komt een en ander als een statement over, maar dat heeft te maken met de gebruikte titels. Ik nodig de onderzoekers uit daar hun mening over te geven. De manier waarop de pers de hoofdconclusie brengt, hebben we niet in de hand. Ik heb niet de gewoonte om journalisten achteraf de les te spellen. Het belangrijkste is dat we nu een aantal acties willen ondernemen.

Het klopt dat we op het terrein steun en hulp moeten bieden. We moeten trainers en bestuursleden helpen. Gemeentebesturen moeten we helpen en steunen, maar ook responsabiliseren. Ik zal een brief sturen aan de heer Tom Troch, bestendig afgevaardigde verantwoordelijk voor het Vlaams karakter van de provincie Vlaams-Brabant. Hij kan een en ander systematisch ter sprake brengen op het platform van de bestuurders van de randgemeenten. Hij kan de gemeentebesturen wijzen op hun verantwoordelijkheid. Voor een individueel clubbestuur is dat niet zo evident. We hebben dat gezien in Machelen, waar de burgemeester in samenwerking met de voetbalclubs acties opzet.

Mevrouw Machteld Verhelst: In verband met de vraag van mevrouw Roex wil ik erop wijzen dat we nagevoel uitsluitend Nederlandstaligen geïnterviewd hebben.

Mevrouw Sara Jonkers: Er waren slechts enkele tweetalige of anderstalige trainers.

Mevrouw Machteld Verhelst: We hebben geen verschillende uitspraken ontdekt in die groep.

Elf percent van de enquêtes is in het Frans ingevuld. Er zijn geen significante verschillen in de antwoorden. Dat is moeilijk gezien het procentueel beperkte aantal anderstalige respondenten. Algemeen gesteld was de doelgroep van dit onderzoek de Nederlandstaligen.

Er is terecht gewezen op het verschil tussen jongeren en volwassenen. De Franstaligheid neemt toe onder de jongeren. Dat is minder het geval onder de volwassen leden. Dat blijkt ook uit de enquêtes.

We hebben gezocht naar verschillen in de antwoorden van -16-jarigen en van volwassenen. Er zijn significante verschillen. De jeugd staat positiever ten aanzien van meertaligheid dan volwassenen. Zij vinden het logischer dat Frans wordt gesproken. Een conclusie uit dit onderzoek is dat de jeugd de voornaamste doelgroep van acties kan zijn.

Het klopt dat wij de mensen die zijn weggegaan niet hebben bevraagd. Dat is ook opgemerkt op de persconferentie. Dat kan een vertekend beeld geven. Wie lid is van een sportclub is wellicht tevreden over de situatie daar. We hebben dit onderzoek op een half jaar uitgevoerd. We hebben ervoor gekozen een onderzoek te voeren naar de huidige situatie binnen de sportclubs. Voor een onderzoek onder de gewezen leden, is een onderzoeksbudget nodig dat driemaal zo hoog ligt.

De heer Sven Gatz: Het verdringingseffect in de sportclub is ruimer dan sport alleen. Wie in een stad woont met weinig sportvelden, trekt naar de eerste rand. Wie in de eerste rand woont, trekt naar de tweede. Is er gevraagd waar men woont en bij welke club men aangesloten is?

Mevrouw Sara Jonkers: We hebben die vraag gesteld maar kunnen er geen conclusies uit trekken. Het beeld is te verspreid.

De heer Rudi Janssens: De helft van de ondervraagde clubs waren voetbalclubs. Er is een verschil tussen jeugdploegen en de eerste ploeg. Het is niet zo belangrijk van waar de spelers van de eerste ploeg komen. Sommige voorzitters zegden dat ze liever een goede maar goedkope Franstalige speler opstellen dan een goede maar dure Nederlandstalige. Dat zorgt er ook voor dat de voorzitters voorzichtig antwoorden op dergelijke vragen. Ze zitten wat gewrongen want ze zijn verantwoordelijk voor de jeugd van de gemeente en voor de eerste ploeg die moet presteren.

De heer Sven Gatz: Daar legt u de vinger op de wonde.

Mevrouw Elke Roex: Als maar 11 percent van de geënquêteerde leden Franstaligen zijn, is die groep dan representatief?

Mevrouw Machteld Verhelst: Neen. We hebben 1446 enquêtes uitgedeeld.

Mevrouw Elke Roex: De conclusies uit de antwoorden van leden en ouders zijn wetenschappelijk dus niet representatief?

Mevrouw Machteld Verhelst: Als we de mening van de anderstaligen willen kennen, moeten we inderdaad relativeren. Maar één op de tien anderstaligen heeft geantwoord.

De heer Rudi Janssens: We hebben vooral antwoorden gekregen van ouders die communiceren met de club. Een aantal ouders zet de kinderen gewoon af aan de club om ze nadien terug op te pikken. Er is soms heel weinig communicatie tussen de ouders.

Mevrouw Machteld Verhelst: We hebben geen wedstrijden geobserveerd. Tijdens de trainingen is er weinig sociaal contact tussen de ouders. We veronderstellen dat dit anders is tijdens het weekend.

Mevrouw Elke Roex: Observaties zijn in dergelijke onderzoeken even belangrijk als enquêtes en statistieken. Dat het moeilijk is om contact te hebben met de ouders van anderstalige leden is even belangrijk, als hun antwoorden opnemen in de statistieken.

De heer Rudi Janssens: We mogen ons niet blindstaren op de cijfers. Ze geven een tendens aan. Lichte wijzigingen in een volgend onderzoek wijzen niet op een verbetering of achteruitgang. Het onderzoek was bovendien gericht op acties. Verdringing is niet aan bod gekomen omdat we willen weten hoe we kunnen werken met de huidige clubs.

Mevrouw Sara Jonkers: Het heeft ook ons verwonderd dat er zoveel onduidelijkheid is over de reglementen. Gemeenten bepalen in hun reglement dat clubs pas erkend worden als ze Nederlandstalig zijn. Sommige voorzitters hebben mij letterlijk gezegd dat ze hun trainers opdracht geven uitsluitend Nederlands te spreken tijdens wedstrijden of als de sportfunctionaris in de buurt is. Tijdens trainingen mogen ze af en toe Frans spreken. De voorzitters zitten zelf met een probleem. Wanneer een nieuw lid zich inschrijft, wordt wel gezegd dat de club Nederlandstalig is.

De verslaggever,

Mark
DEMESMAEKER

De voorzitter,

Gerda
VAN STEENBERGE

BIJLAGE

Studie naar het taalgebruik en het omgaan met meertaligheid
in de Nederlandstalige sportclubs in de Vlaamse Rand: presentatie

Studie naar het taalgebruik en het omgaan met meertaligheid in de Nederlandstalige sportclubs in de Vlaamse Rand

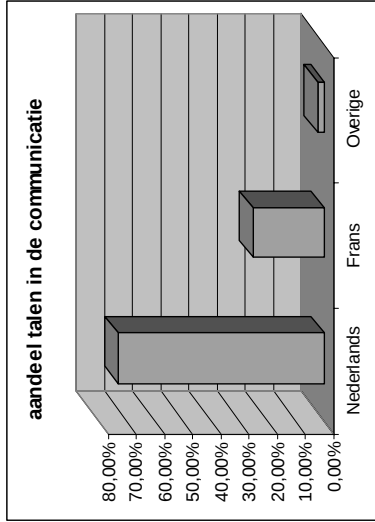
Vlaams Parlement, Brussel, 10/05/2007

© 2007

De taalsituatie in sportclubs

Meertaligheid in de sportclubs

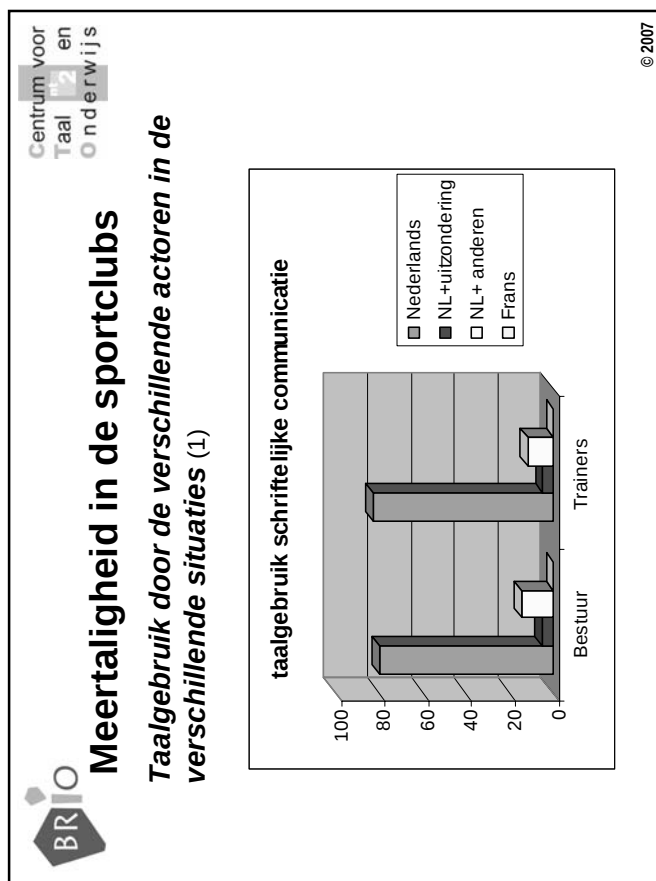
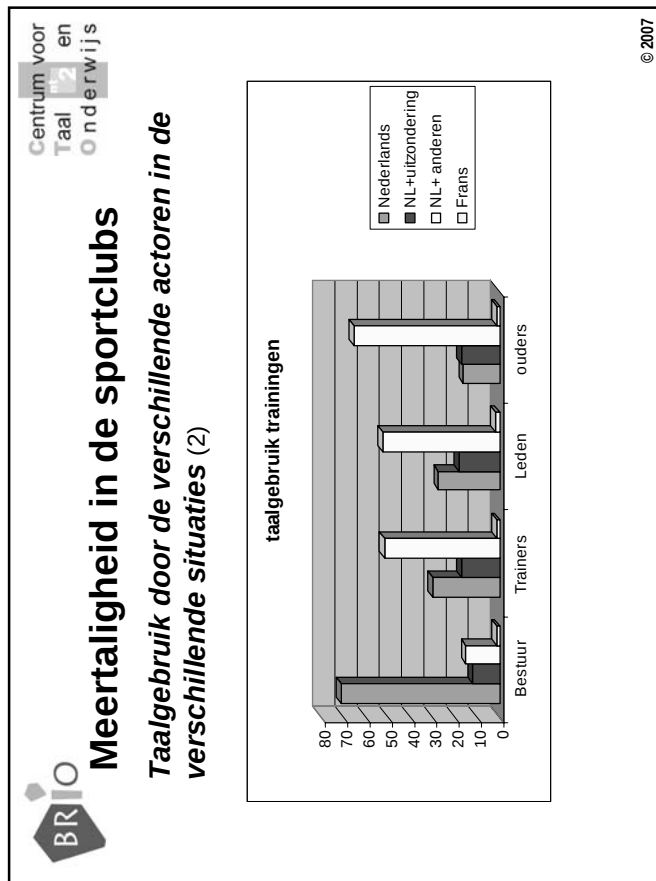
Aandeel van de talen in de communicatie

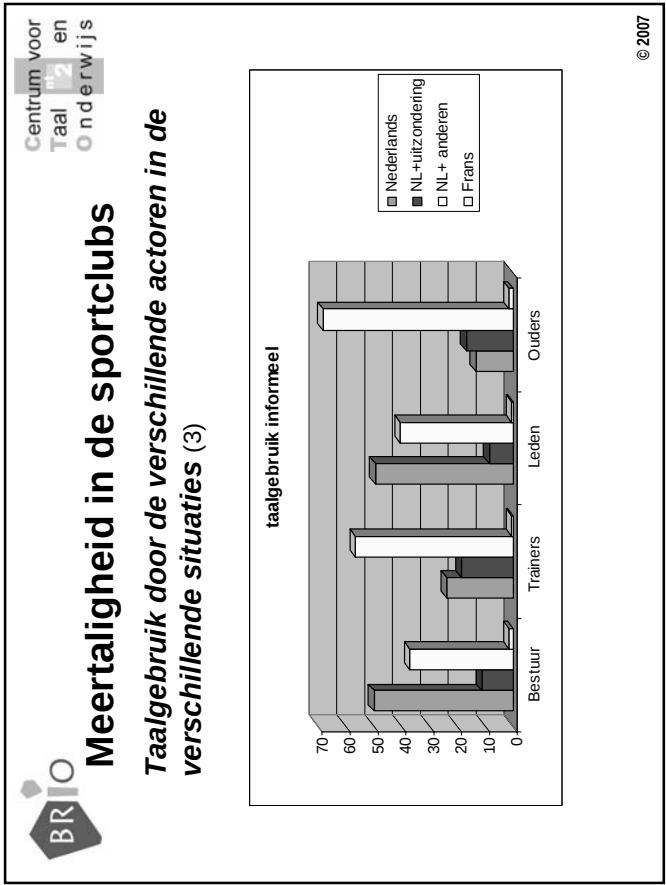
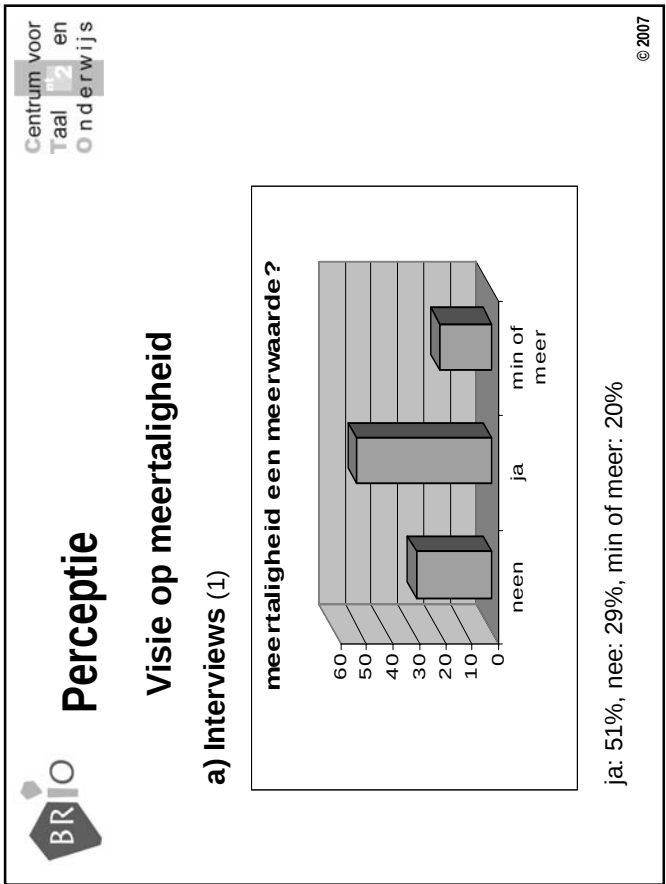

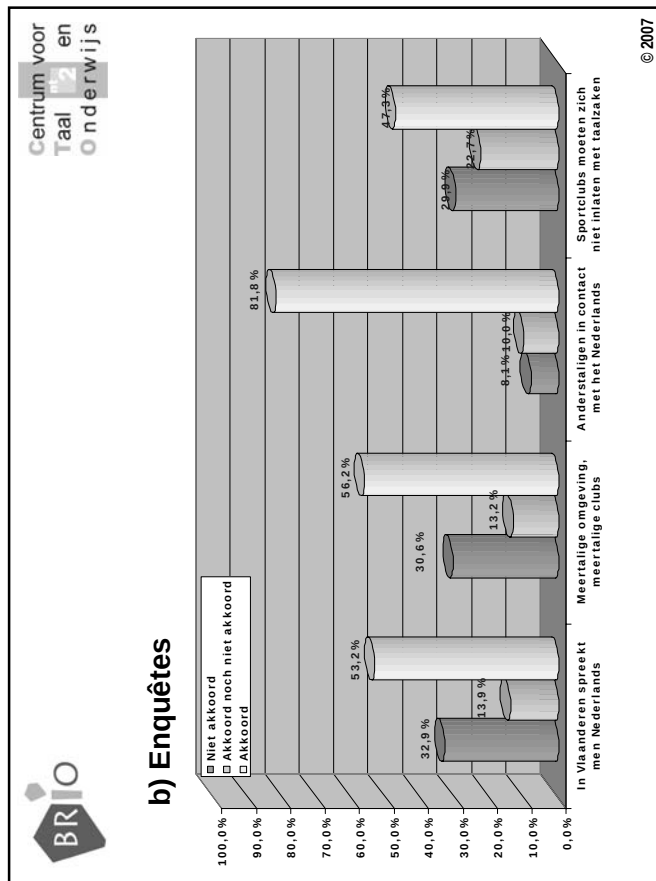
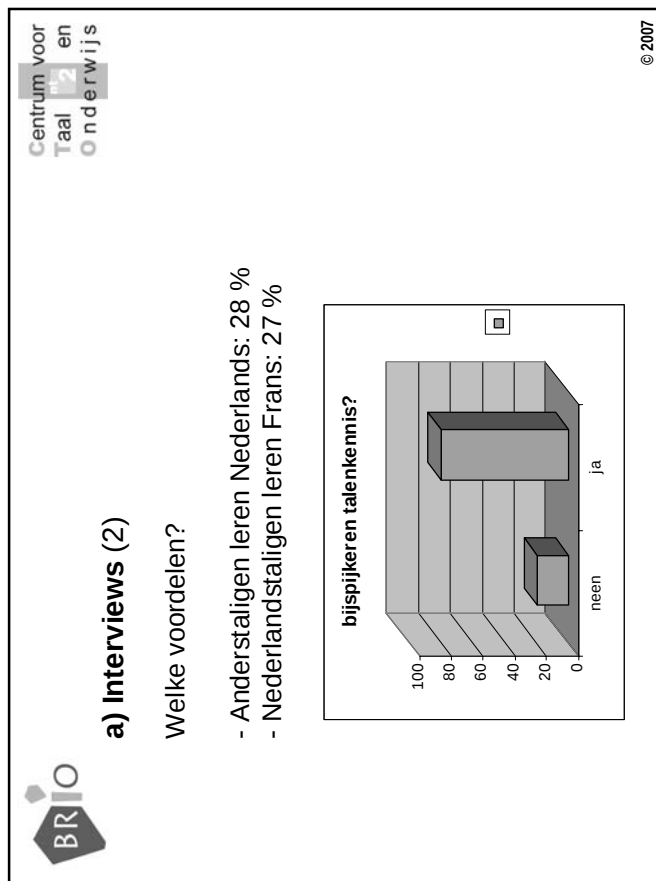
lager dan gemiddeld in :

- Zuidwest Rand, 68%
- facilititeitengemeenten, 60%
- voetbalclubs, 62%

© 2007

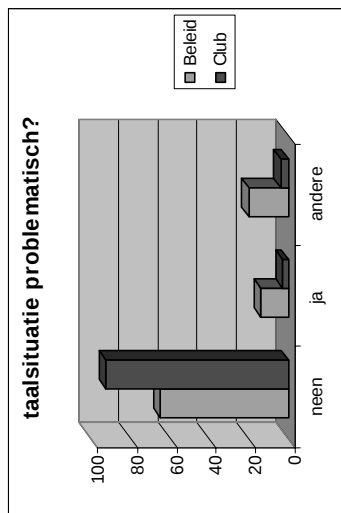

Beoordeling van de situatie in de eigen gemeente of sportclub

a) Interviews

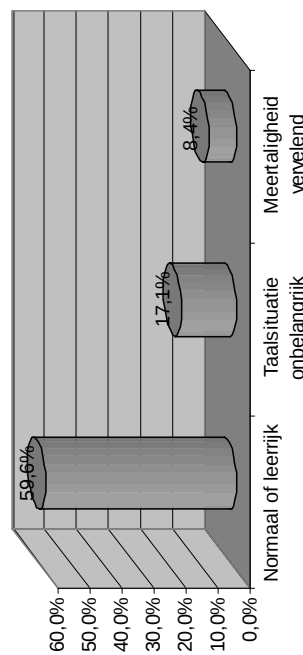

Gemiddeld: niet problematisch: 84 %, problematisch: 7%, andere: 9%

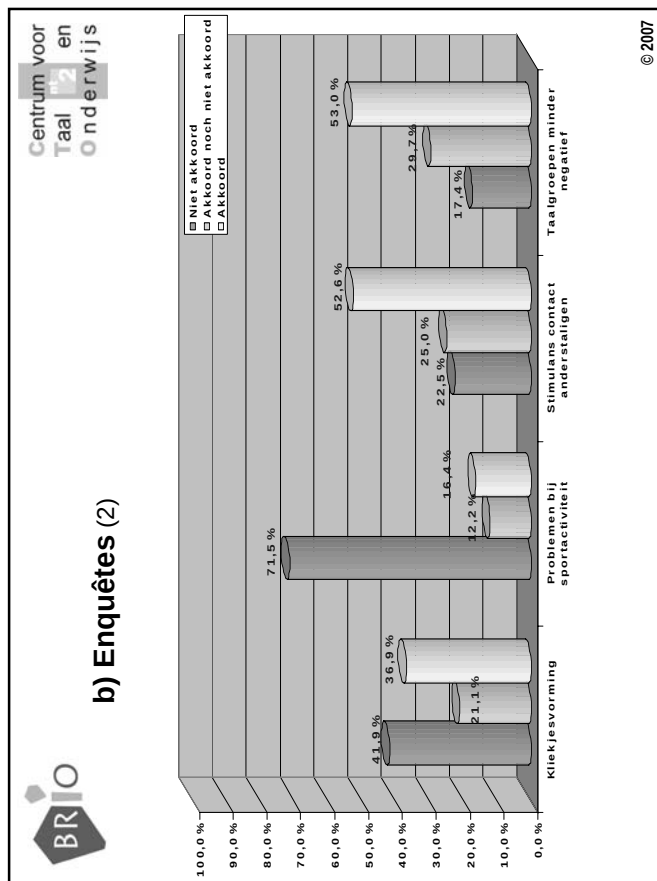
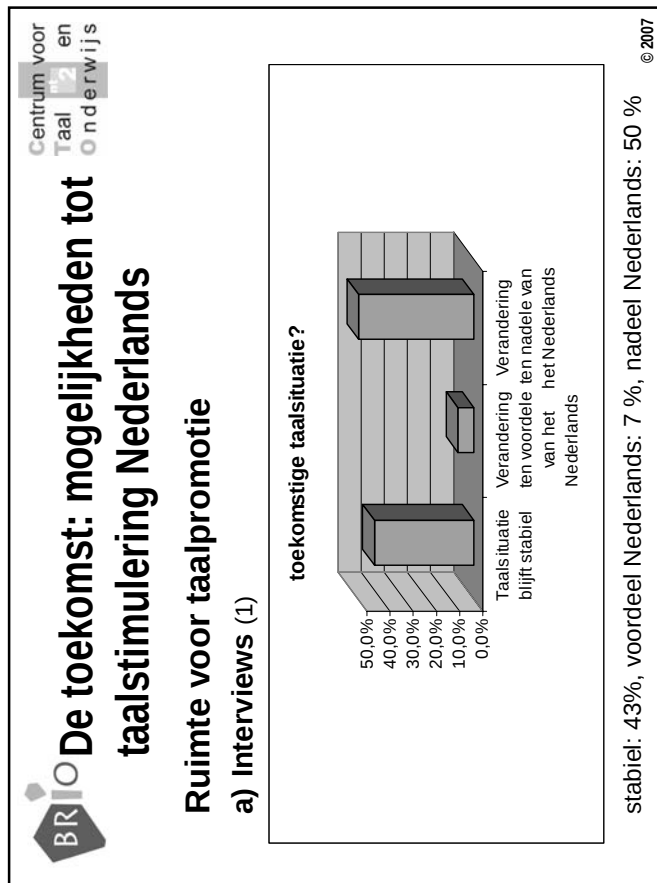
© 2007

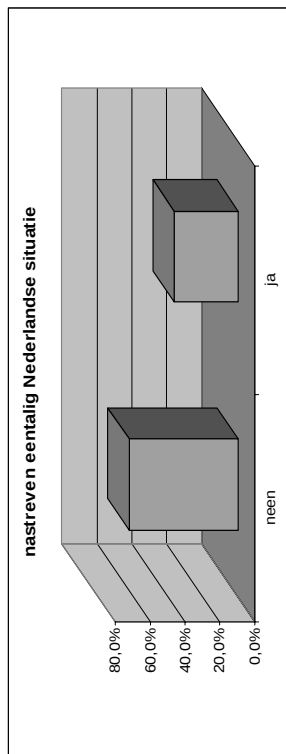
b) Enquêtes (1)

ervaring meertalige situatie

© 2007

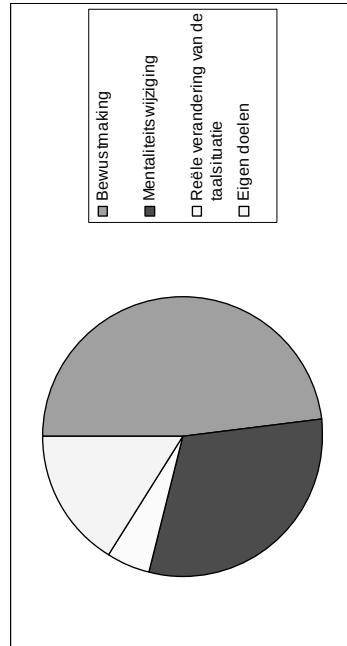

62%: nee, 38%: ja

In de faciliteitengemeenten (10 %) en de voetbalclubs (23 %) is men hier minder dan gemiddeld voorstander van

Verbod op andere talen: 98 % nee

© 2007

**bewustmaking: 48 %, mentaliteitswijziging: 31 %
verandering: 5 %, eigen: 16 %**

© 2007